

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Kolumni keskustelun käynnistäjänä

Subjekttiivisen näkökulman keinot

Paula Kukkonen

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2011

TIIVISTELMÄ

Kukkonen, Paula 2011. Kolumni keskustelun käynnistäjänä Subjekttiivisen näkökulman keinot

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 26. Liitteet 3.

Opinnäytetyössäni tutkin kolumnia juttutyypinä, jonka tavoitteena on saada lukija ajattelemaan ja oivaltamaan kirjoittajan henkilökohtaisen näkökulman kautta. Etsin ja analysoin niitä keinoja, joilla subjektiivisuus tuodaan tekstissä esille, kun halutaan rohkaista lukija muodostamaan ja ilmaisemaan omia mielipiteitään.

Käytän työssäni tekemällä tutkimisen menetelmää. Analysoin omia Espanjan Sanomissa vuosina 2009 ja 2010 työharjoitteluni aikana kirjoitettuja kolumneja (liite 1, liite 2 ja liite 3).

Sivuan lisäksi osittain kolumnin kirjoitusprosessiin liittyviä vaiheita tarkastelemalla niitä oman kokemuksen, teorialähteiden ja opinnäytetyön ensisijaisen tutkimusongelman kautta.

Teorialähteinä käytän kirjoittamiseen ja printtimediassa vaikuttamiseen liittyviä teoksia, joista päälähteenä on Tom Lundbergin Kirjoita, Vaikuta, Menesty! (2001). Vaikka kirja on yli kymmenen vuotta vanha, se sisältää erinomaisia käytännön ohjeita ja vinkkejä kirjoittajalle. Tarinankerronnan säännöt ovat ajattomat ja niitä voi hyödyntää lähes kaikessa journalismissa. Toinen tärkeä ja hieman nykypäiväisempi lähdekirjani on Marketta Rentolan Vaikuta Mediassa - Kirjoittamisen keinot tutuksi (2010). Lisäksi valitsin tarkastelun kohteeksi kirjailija Jouni Hynysen ja hänen kolumnikokoelmansa Rakkauksella, Hynysen (2007), koska mielestäni siinä on selkeästi esillä kolumnille ominaisia piirteitä: omakohtaisuus, provosointi ja kärjistäminen.

Subjekttiivinen näkökulma antaa useita vuorovaikutuksen välineitä. Tutkielman johtopäätös on, että elämyksellinen, konkreettisilla tosielämän esimerkeillä ja hauskoilla yksityiskohdilla yhteen nidottu teksti on paras keino päästä lähelle lukijaa. Lukijan on kyettävä jollain tavalla samastumaan kirjoittajan kokemusmaailmaan. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan on osattava myös pysyä asiassa, saada sanoma perille ja perustella omat näkemykset tarpeeksi hyvin, olivatpa ne kuinka järjettömiä tahansa.

Pohdin myös tapoja tuottaa tällaista sujuvaa, hauskaa ja vakuuttavaa tekstiä, joka innostaa lukijan ajattelemaan eteenpäin kirjoittajan esille nostamia seikkoja. Aiheen valinta, käsittelytapa ja kirjoitustyyli nousivat tärkeiksi tekijöiksi, joihin kirjoittajalla on näkökulman vapauden ansiosta mahdollisuus vaikuttaa. Hän määrittelee itse myös ne tavoitteet, joihin tekstillään pyrkii.

Asiasanat: kolumni, subjektiivisuus, provosointi, aiheen valinta, samastuminen, kirjoitusprosessi

ABSTRACT

Kukkonen, Paula 2011. Column as a discussion startup The resources of a subjective point of view

Bachelor's Thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme of Media Arts. Pages 26. Appendices 3.

In my thesis work I will study column as a type of an article that inspires the reader to think and form new ideas from the writer's subjective point of view. I will specify and analyze the means that are applied to introduce the subjectivity in the text, when the primary aim is to encourage the reader to build up and express his own opinions.

The method used in this study is practice based research. I analyze my own columns that were published during my internship in Espanjan Sanomat 2009 and 2010 (Appendix 1, Appendix 2, Appendix 3).

Furthermore, I take a general look at the phases of the writing process itself by viewing them through my own experiences and the primary research problem.

As a source of theory I use literature dealing with writing and influencing in the print media. Most important of these pieces is Kirjoita, Vaikuta, Menesty! by Tom Lundberg. Despite the fact that the book is written over ten years ago, it still contains valuable practical instructions and advices for a journalist. Rules of storytelling are timeless and capable of being applied in almost all forms of journalism. The second significant and a more recent source is Marketta Rentola's book Vaikuta Mediassa - Kirjoittamisen keinot tutuiksi. In addition I examine Jouni Hynynen's book Rakkaudella Hynynen, which is a collection of some of his columns. I chose to examine his work because in my opinion they represent clearly the typical features that a column includes: subjectivity, provocation and exaggeration.

The subjective perspective provides several means of interaction. The final conclusion of the study is that a vivid text with real life examples and funny details is the best way of getting close to the reader. The reader must somehow be able to identify with the writer's experience. In addition, it is important to focus on the theme, get the main point of the message to be understood and explain thoroughly one's own opinions, no matter how absurd they may sound.

I also considered the ways of producing this kind of fluent, funny and convincing text that inspires the reader to mentally further process the issues that the writer introduces. The choice and the approach of the topic and the writing style in general proved to be important factors that a writer is able to have an impact on due to the freedom of the perspective. The writer also defines himself or herself those objectives the text aims at.

Keywords: column, subjectivity, provocation, the choice of the topic, identifying, writing process

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	4
2 KERTOJANA MINÄ	6
2.1 Vuorovaikutus	6
2.2 Tunteet pelissä	7
2.3 Arvot ja asenteet	8
2.4 Lukijan asenne ja ennakkoluulot	9
3 SISÄLLÖN RAKENTAMINEN SUBJEKTIIVISESTA NÄKÖKULMASTA	10
3.1 Teema, aihe ja tavoitteet	10
3.2 Tyylikeinot ja niiden soveltaminen	12
4 TIETO TARINAKSI	15
4.1 Elämyksiä ja oivalluksia	15
4.2 Ilmaisunvapaus	16
5 OMIEN TEOSTEN ANALYYSI	18
5.1 Mistähän sitä kirjoittaisi?	18
5.2 Huumori viestin välittäjänä	19
5.3 Omat arvot ja suhde lukijaan	20
6. KIRJOITUSPROSESSI	22
6.1 Teksti johdattaa kirjoittajaa	22
6.2 Palaute	23
7 POHDINTA	25
LÄHTEET	27
LIITTEET 1 - 3	29

1 JOHDANTO

Mielenkiintoni kolumneihin heräsi kirjoitettuani niitä osana työharjoitteluani Espanjan Sanomissa. Sain tehtäväksi monenlaisia juttuja uutisista reportaaseihin, mutta mielekkäimmäksi koin ehdottomasti kolumnin kirjoittamisen. Julkaisun jälkeen sain muutamaa otteeseen lukijoilta suullista palautetta, joka sai minut ymmärtämään vuorovaikutuksen tärkeyttä. En kirjoita itselleni, vaan muille ihmisille itseni kautta.

Kolumnia on kuvattu avoimeksi kirjeeksi lukijalle. Mielestäni tämä on osuva määritelmä. Ryhdyin sitä kautta pohtimaan myös subjektiivisuuden merkitystä ja halusin selvittää, millä tavoin sitä voidaan käyttää sellaisen tekstin rakennuspalikkana, joka innostaa ja inspiroi lukijaa.

Journalismin alalla on käyty kyllästymiseen asti keskustelua niin kutsutusta objektiivisuuden vaatimuksesta. Toimittajan osa on ollut toimia kasvottomana tiedonvälittäjänä ja varoa tuomasta omia näkökulmiaan tai mielipiteitään esille. Koska täysi puolueettomuus toimittajan työssä on paradoksi eikä palvele kenenkään etua, uusi suuntaus antaa subjektiivisuudelle enemmän valtaa. Uutisjournalismissa linja on luonnollisesti tiukempi, mutta muissa mediasisällöissä toimittajan ääni saa kuulua yhä selvemmin.

Joidenkin juttutyyppeiden keskeinen sisältö on toimittaja itse. Tällaisia ovat esimerkiksi kolumnit, joihin opinnäytetyössäni perehdyn. Toimittaja on lukijan keskustelukumppani. Teksti perustuu kirjoittajan omiin ajatuksiin, näkemyksiin ja kokemuksiin syntyen hänen oman maailmankatsomuksensa kautta. Lukijalle annetaan mahdollisuus samastua ja nähdä itsensä kirjoittajan kokemuksissa ja pohdinnoissa. Tämä voi avata kokonaan uusia näkökulmia ja muuttaa vanhoja asenteita.

Tutustuin eri kolumnistien töihin ja huomasin, kuinka vahvasti kirjoittajan persoona niitä lähes poikkeuksetta ohjailee. Muusikko-kirjailija Jouni Hynysen tekstit herättivät erityisesti huomiota. Ne ovat piinanneet, suututtaneet ja naurattaneet suomalaisia pian vuosikymmenen ajan, joten päätin paneutua hänen kirjalliseen tuotantaansa tarkemmin osana opinnäytetyöni lähdeaineistoa.

Omia kolumneja tarkastelen tekemällä tutkimalla, kuinka subjektiivisuus tulee niissä esille. Etsin ja erittelen myös niitä vuorovaikutuksen keinoja, joita käytin ja pohdin

saamaani palautetta. Tarkastelen kirjoittajan näkökulmasta omia motiiveitani ja tavoitteita: miksi valitsin juuri tiettyjä aiheita ja kuinka halusin lukijoiden niihin reagoivan.

Huomasin saman teeman toistuvan jokaisessa tekstissä. Idea syntyi monesti jostakin pienestä asiasta, joka syystä tai toisesta kaihersi mieltä. Keksinkin aiheen ympärille tarinan tosielämästä, jonka halusin havainnollistavan tekstin varsinaista sanomaa. Mietin omaa suhdettani lukijaan ja sitä, mitä halusin heille sanoa ja kuinka sen sanoiksi muotoilla: millaisen kuvan itsestäni annoin, mitä arvoja ja asenteita edustin ja kuinka se tekstissä ilmeni.

Tarkastelen kolumnia juttutyypinä, joka subjektiivisuuden kautta välittää viestin lukijalle ja nostaa esille keskustelunaiheita. Ensimmäisissä kappaleissa määrittelen kolumnin olemusta ja niitä sisällöllisiä keinoja, jotka ovat käytettävissä kun halutaan vuorovaikutukseen lukijan kanssa. Kappaleessa neljä perehdyn kolumnin viihdearvoon, ilmaisunvapauteen ja niiden kirjoittajalle asettamiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Viimeinen kappale koostuu omien töiden analyysistä, jossa pyrin tutkimaan, kuinka itse sovelsin subjektiivisuutta ja miten sen avulla pyrin rakentamaan yhteyden lukijaan.

2 KERTOJANA MINÄ

2.1 Vuorovaikutus

Kolumni on henkilökohtainen kirjoitus ajankohtaisesta aiheesta, jonka tehtävä on saada lukija ajattelemaan ja oivaltamaan (Rentola 2010, 108). Kirjoittajan on siis oltava tekstissään läsnä koko persoonassaan ja puhuttava omalla äänellään.

Itsestään kirjoittaminen ei tarkoita oman egon korostamista tai jalustalle nostamista. Sellainen jättää lukijan ulkopuolelle ja saa hänet ärsyyntymään - vääristä syistä. Tavoitteena on oman kokemuksen kautta laajentaa lukijan ymmärrystä ja tuoda jotain uutta hänen maailmankuvaansa. Kun kirjoittaja antaa rohkeasti itsestään, hän vaikuttaa. (Rentola 2010, 111.)

Omaehtoisen tekstin kautta kehittyä luottamus ja yhteys lukijaan. Hän voi sukeltaa hetkeksi kirjoittajan ajatusmaailmaan ja kokeilla uutta perspektiiviä. Lukija voi olla asioista täysin eri mieltä ja päätyä aivan erilaisiin johtopäätöksiin, tärkeintä on vuorovaikutuksen syntyminen. Kirjoittajan on lähestyttävä lukijaa tasavertaisena keskustelukumppanina. Subjektiiivinen näkökulma antaa siihen hyvän tilaisuuden.

Subjektiiivinen näkökulma antaa vapauden myös olla joku aivan muu. Esimerkiksi Hynynen esiintyy kolumneissaan soviniistikana, viskisieppona vihaisena rokkarina ja suomalaisena perusjunttina, jonka maailmankatsomus rajoittuu kotisohvan ja lähikapakan väliin. Kyse on fiktiivisestä hahmosta, joka on toki saanut vaikutteita myös todelliselta Hynyseltä. Vaikka pääsääntöisesti kolumnistit kirjoittavat omana itsenään, hänellä on myös mahdollisuus muokata itselleen tällainen alter ego, jonka suulla puhua. Pakinassa tämä on vielä tavanomaisempaa (Rentola 2010, 139-140). Mediapersonan ja arkipersonan yhteiselo ei aina kuitenkaan ole mutkatonta.

"Niin sitten siitä joutuu kantamaan seurauksia, kyllä. Ja siitä mie sitten ärsyyntynkin liian helposti, kun oletan, että ihmiset ymmärtää, milloin ollaan ääliö-Hynysiä ja milloin ollaan niin sanottu oma itse. Että totta kai sie ymmärsit, että mie olin niinku muka hauska. Mutta eihän jengi tajua sitä, tietenkään."

Jouni Hynynen (Image 08/2007)

Tavallisesti lehti solmii kolumnistin kanssa sopimuksen useammasta kirjoituskerrasta, joten lukijan luottosuhde kolumnistiin syntyy vähitellen. Ajan myötä kolumnistin ajatusmaailma alkaa kiinnostaa lukijaa ja hänen kirjoitustyyhinsä tulee tutuksi. (Rentola 2010, 113.)

Kirjoittajan ja lukijan välinen kommunikaatio ei aina suju kuitenkaan ongelmitta. Hynynen on esimerkiksi Image-lehden haastattelussa todennut harmistuvansa, kun palaute ei ole ollut sellaista, mitä hän odotti.

"Jotenkin miulla on se perusajatus kuitenkin, että jos mie olen ironinen tai heitän läppää, niin kyllä ihmisten pitäisi se ymmärtää. Jos mie en teki si niin, mie aliarvioisin ihmisiä. Mie haluan uuestaan ja uuestaan heittää sen pallon sinne suuntaan, että pelatkaa tällä. Ja sitten kun mie tajuan, että eihän ne aina pysty pelaamaan sillä, sitten mie aina petyn."

(Image 08/2007.)

2.2 Tunteet pelissä

Tunteisiin vetoaminen on yksi tehokkaimmista keinoista luoda yhteys kirjoittajan ja lukijan välille. Kun teksti on aitoa, omakohtaista ja ihmisläheistä, sillä on hyvät edellytykset vaikuttaa lukijan ajatusmaailmaan. Tosielämän esimerkeillä ja anekdooteilla (lyhyillä tarinoilla) kirjoittaja antaa lukijalle mahdollisuuden samastua. Lundbergin teoksen Kirjoita, vaikuta, menesty! yksi keskeisimmistä sanomista onkin, että helpoin tapa luoda yhteys lukijaan on että havainnollistaa asia oikeilla ihmisillä. Kolumnin kirjoittaja voi lisäksi käyttää itseään yhtenä esimerkkinä kertojan roolissaan.

Kuvaileva ja elämyksellinen teksti ruokkii lukijan mielikuvitusta. Kolumnistilla on se etu, että hänen juttutyypinsä luonne antaa vapauden käyttää näitä keinoja. Uutistoimittaja esimerkiksi on sen sijaan sidottu tiukasti välineensä asettamiin ehtoihin: etusijalla on nopea ja tehokas tiedonvälitys, ei niinkään lukijan omien ajatusten herättelemine.

Positiivisella asenteella saadaan aikaan positiivisia tuloksia (Lundberg 2001, 137-147). Kun kirjoittajan näkökulma on myönteinen, se herättää lukijassakin suopeita tuntemuksia. Sanomalehtien pullistellessa huonoista uutisista kolumni voi piristää ja keventää

synkäksi käyvää ilmapiiriä. Lukemisen palkaksi saa iloisen mielen. Sellainen on hyvä ja arvokas tavoite jokaiselle kirjoittajalle. Jos lukijalle jää taas epämääräinen ja ahdistunut olo, hän ei ehkä toista kertaa lue saman kirjoittajan tekstejä.

Negatiivinen vaikuttaminen on vaikuttamista myös, mutta miksi tietoisesti masentaa lukijaa ja saastuttaa ilmaa ikävillä ajatuksilla (Lundberg 2001, 145)? Jännittävä ristiriita kuitenkin on, että vaikka esimerkiksi Hynysen kolumnit ovat kirjoitettu varsin pessimistiseen sävyyn, saavat ne silti lukijan pääsääntöisesti nauramaan ja tuntemaan jopa hiukkasen sympatiaa vähän hakoteillä olevaa, elämän murjomaa äkäpussia kohtaan.

2.3 Arvot ja asenteet

Jokainen teksti edustaa kirjoittajaansa. Kolumnin tekijä on niin näkyvästi esillä, että hänen sanomansa on yhtä kuin hän itse. Siksi kaiken hänen kirjoittamansa tulee vastata hänen arvojaan ja asenteitaan (Lundberg 2001, 131-133). Jos kirjoittajaa pyydetään tekemään juttu joka on täysin hänen etiikkansa tai moraalinsa vastainen, on hänellä mielestäni oikeus kieltäytyä. On varmasti toimituskohtaista, kuinka tällaiseen suhtaudutaan. Totta sekin, että toimittaja on palveluammattissa ja velvollinen tuottamaan häneltä tilattua materiaalia. Jokainen toimii silti lopulta aina oman harkintansa mukaan.

Kirjoittajan on selvitettävä ensin itselleen ja sitten lukijoille, millaista ihmistä hän edustaa. Onko hän vihreä luonnonsuojelija, akateeminen älykkö, huoleton perusjuntti vai kenties harras kristitty? Arvojaan järjestelevän kolumnistin tulee tässäkin ottaa huomioon myös se, kenelle kirjoittaa. Erilaiset arvot vetoavat erilaisiin ihmisiin. Samanhenkisyys avaa keskusteluyhteyden. Hyvä kirjoittaminen edellyttää myös lukijoiden arvo maailman tuntemista (Lundberg 2001, 144). Kaikkia ei voi kuitenkaan miellyttää, silloin kadottaa omat näkemyksensä.

On myös huomionarvoista, että kirjoittaja ei edusta ainoastaan itseään, vaan myös lehteä tai julkaisua, jossa juttu painetaan. Siksi hänen tulee kunnioittaa ja noudattaa myös sen arvoja, normeja ja käytäntöjä. (Hemánus 1990, 45.)

2.4 Lukijan asenne ja ennakkoluulot

Kun tarkastellaan sitä, kuinka kolumni vaikuttaa lukijan ajatusmaailmaan, on kirjoittajan syytä huomioida myös hänen ennakoasenteensa. Lukija ei ole pelkkä tiedon vastaanottaja, vaan aktiivinen toimija, joka lopulta itse päättää kuinka paljon antaa viestin vaikuttaa (Pulkinen 2009, 139). Kirjoittaja voi provosoida, kärjittää, syyllistää, mielisteillä tai tehdä vaikka sirkustemppeja, mutta mitkään konstit eivät tepsii, jos lukija on päättänyt olla järkähtämättä. Juttu ei anna lukijalle mitään, mikäli hän ei sitä salli.

Jos tekstiä lukee sen sijaan mieli avoinna ja valmiina osallistumaan keskusteluun, antaa samalla omalle maailmankuvalleen mahdollisuuden laajentua. Mitä enemmän tietoa hankkii, sitä vähemmän sitä huomaa omaavansa. Aivan kaikkea ei tarvitse kuitenkaan uskoa. Terve mediakritiikki on aina paikallaan, sekä tiedon välittäjällä että sen vastaanottajalla (Luostarinen & Kivikouru & Ukkola 1996, 94-99).

Kirjoittajan on siis osattava asettua lukijansa rooliin. On mietittävä kuka lukija on, mitä hän haluaa ja millä tavalla kirjoittaja voi häntä auttaa, opastaa tai informoida. Tämä voi olla haasteellista, sillä kovin henkilökohtaista tekstiä on vaikea arvioida ulkopuolisin silmin.

Lukijan kielteinen asenne voi johtua vahvoista ennakkokäsityksistä. Jos esimerkiksi kirjoitetaan maahanmuuton puolesta ja lukija on ennestään asettunut sitä vastaan, ollaan umpikujassa. Kirjoittajalla on kuitenkin mahdollisuus hälventää ennakkoluuloja, mikäli hän pystyy perustelemaan omat näkemyksensä tarpeeksi vakuuttavasti ja saamaan lukija ainakin hyväksymään vaihtoehtoisten mielipiteiden olemassaolo. Hyvä keino esimerkiksi tilanteessa olisi vaikka parodioida rasistista Suomi suomalaisille-hahmoa hakaristeineen ja jyrkkine mielipiteineen. Ehkä se saisi lukijan katsomaan peiliin?

Kirjoittajan ei ole tarkoitus antaa valmiita vastauksia asettamaansa ongelmaan, vaan esittää lisää kysymyksiä ja ehdottaa mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja. Väitteet eivät ole absoluuttisia totuuksia joita kirjoittaja latelee norsunluutornistaan, vaan lukijan ajatuksille, asenteille, näkemyksille, mielipiteille ja kannanotoille jätetään reilusti tilaa. Näin avataan keskusteluyhteys ja väylä vapaalle ajatusten vaihdolle.

3 SISÄLLÖN RAKENTAMINEN SUBJEKTIIVISESTA NÄKÖKULMASTA

3.1 Teema, aihe ja tavoitteet

Kun uutisen tärkein tavoite on nopea tiedonvälitys, se onnistuu parhaiten uutiskolmion mukaan kootun yksinkertaisen jutturakenteen avulla. Tämä tarkoittaa, että ensin kerrotaan tärkein, mitä tapahtui, ja vasta loppua kohden taustoitetaan. Toimittajan persoona ei näy uutistekstissä (Rentola 2010, 101). Kolumni on uutisen lähes täydellinen vastakohta. Kirjoittaja voi valita itse näkökulmansa, tyyliinsä ja äänensävyänsä, monesti jopa aiheensa. Jutturakenne noudattaa pikemminkin tarinaa kuin uutista.

Kolumni ei ole kuitenkaan kirjoittajan henkilökohtainen päiväkirja. Sillä on oltava jokin pätevä yhteys ympäröivään maailmaan ja sen tapahtumiin. Kuten useimmissa lehtijutuissa, ajankohtaisuus on tärkeää. Jouluna lehdet ovat pullollaan kinkunpaisto-ohjeita ja lahjavinkkejä, kun juhannuksena kauhistellaan humalapäissään hukkuneita ja kirjoitetaan missien uusista kesäheiloista. Media noudattaa sääntillisesti vuoden kulkua (Rentola 2010, 12). Kirjoittajan on seurattava aikaansa: mikä on uutta, mikä kiinnostaa ja mikä puhuttaa ihmisiä juuri nyt. Hän voi myös kaivaa esille jonkun vanhan aiheen ja herättää sen henkiin keksimällä uuden, persoonallisen näkökulman.

Teema eli juttua yhdistävä aihepiiri määräytyy usein kirjoittajan omien mieltymysten mukaan. Se ei saa olla kuitenkaan lehden edustaman linjan vastainen. Lundbergin mukaan teema koostuu aiheen perustelusta, rajauksesta, näkökulman esittelystä ja punaisesta langasta. (Lundberg 2001, 43.) Jos kyseessä on säännöllisesti ilmestyvä kolumni, teema, äänensävy ja kirjoitustapa on syytä säilyttää samanlaisena jutusta toiseen (Khuular 2011.)

Vaikka teema monesti rakentuukin kirjoittajaa itseään kiinnostavien asioiden ympärille, on otettava huomioon myös se, kenelle kohdistaa sanottavansa (Jeffersson 1993). Naislehdissä lukijakunta koostuu tiettyyn ikähaarukkaan kuuluvista naisista, joten on mietittävä, mistä he tahtovat lukea. Erikoisalan julkaisuissa, esimerkiksi terveyteen ja hyvinvointiin, autoihin tai vaikkapa raviurheiluun fokuoituneissa lehdissä on oletettavaa, että lukijat tietävät paljon aiheesta. Tällöin myös kirjoittajan asiantuntemus on oltava kohdillaan, jotta hän tietää mistä puhuu. Iltapäivälehtien kolumnien agenda on taas julkkisten elämä ja viihdemaailman uusimmat tuulet, koska niistä lukijat ovat tottuneet

lukemaan. Näin syksyn myötä olen lukenut ainakin neljä tositelevisiosarja Big Brotheria jostain näkökulmasta tarkastelevaa kolumnia. Aikaan sidotut aiheet pulpahtelevat pintaan säännöllisesti. Ajattomat aiheet taas vaativat kirjoittajalta paljon omaa, sillä niistä on todennäköisesti kirjoitettu lukemattomat kerrat ennenkin.

Aiheen valinta määrittää suureksi osaksi sen, keitä juttu kiinnostaa ja keitä ei. Aiheintensiteetillä tarkoitetaan aiheen merkittävyyttä ja suuruutta, sitä missä määrin ja millä tavoin se yhdistyy lukijaan. Kun Pihtiputaalainen Jorma Kalevi lukee sanomalehteä, häntä todennäköisesti kiinnostaa tietää enemmän Pihtiputaan, tai ainakin Keski-Suomen ihmisiä koskevista asioista, kuin Kongojoen asukkaiden elämästä 1970-luvun taitteessa. Läheisyyden tulee olla muutakin kuin maantieteellistä. Esimerkiksi lukijoiden ikäryhmä, elämäntilanne ja harrastukset ovat tekijöitä, jotka kirjoittajan kannattaa ottaa huomioon pohtiessa, millainen aihe juuri heitä koskettaa. (Lundberg 2001, 29.)

Koska kolumni on suhteellisen lyhyt kirjoitus, on järkevää käsitellä kerrallaan vain yhtä tarkkaan mietittyä aihetta (wikiHow 2011). Kun perusajatus on selvillä, se on rajattava tarkasti ja valittava sopiva näkökulma. Liian rönsyilevä ja asiasta toiseen pomppiva teksti saa lukijan epävarmaksi ja varsinaisen sanoman hukkumaan, jolloin viesti ei mene perille. Lukija on saatava vakuuttumaan siitä, että tekstissä käsitellään jotain hänelle hyödyllistä tai muuten mielenkiintoista asiaa, ja että hänen kannattaa nähdä lukemisen vaiva. Kirjoittajan on perusteltava miksi hän on valinnut juuri kyseisen aiheen, ja miksi se on tärkeä. Jo otsikossa ja aloituskappaleessa kannattaa tuoda esille kirjoituksen teema ja sen perustelut, jotta lukija tietää mitä odottaa, eikä pety. (Lundberg 2001, 40.)

Lundbergin mukaan kirjoittajalla on aina kolme tavoitetta: saada lukija lukemaan juttu, ymmärtämään asia ja omaksumaan se (2001, 72). Kolumnisti lähestyy lukijaa aina omana itsenään. Lähestymistapaa valitessa on tärkeää ottaa huomioon kohdeyleisön tarpeet ja erityisesti se, että kolumnin lukija ei etsi vain uutta tietoa, vaan hän haluaa tulla viihdytetyksi samalla (Jeffersson 2011).

Ihmiset seuraavat uutisia, jotta pysyvät ajan tasalla maailman tapahtumista ja pystyvät reagoimaan tarvittaessa itseään koskeviin asioihin. Kolumni sen sijaan toimii viihdyttäjänä ja keskustelun käynnistäjänä. Se antaa lukijan ajatuksille sytykettä ja saa hänet joko puolelleen tai vastaan. Hän muodostaa oman mielipiteensä käsiteltävästä asiasta ennakkokäsitystensä ja kirjoittajan väitteiden ja johtopäätösten perusteella. Mikäli kolumni on

vaikuttava ja uskottava, ennakkokäsitykset voivat jopa muuttua. Tähän kirjoittaja monesti pyrkiikin. Syvälle juurtuneet uskomukset tuskin yhden kolumnin avulla katoavat mihinkään, mutta se voi saada lukijan ymmärtämään, että kolikolla on aina myös kääntöpuolensa.

3.2 Tyylikeinot ja niiden soveltaminen

Tyyli on vapaa. Kirjoittaja vetoaa esimerkiksi lukijan huumorintajuun, älyyn, tai vaikka poliittiseen tai uskonnolliseen vakaumukseen, riippuen siitä millaista vastakaikua hän tekstilleen haluaa. Kirjoittaja itse päättää, millä tavalla hän haluaa lukijaan vaikuttaa. Kolumni voi olla hauska ja huvittaa lukijaa, mutta sillä voi olla samalla esimerkiksi poliittisia vaikutteita tai se voi kritisoida jotain yhteiskunnan epäkohtaa. Huumori on hyvä keino käsitellä vakavampiakin aiheita. Painava asia muuttuu helpommin lähestyttäväksi, kun valitsee kevyemmän näkökulman.

Tavoitteena on aina herättää huomiota. Ilman sitä ei saada aikaan keskustelua. Mainitsen tämän itsestäänselvyyden vain siksi, että se liittyy olennaisesti siihen kuinka kolumnin kirjoittaja tuo oman persoonansa esille. Hän voi esimerkiksi liioitella joitakin piirteitään karikatyyrimäisesti tai kärjittää mielipiteitään, kehittää mahdollisesti kokonaan fiktiivisen hahmon. Tämä on sallittua, kunhan kirjoittaja pystyy vastaamaan sanoistaan myös omana itsenään. On pyrittävä erottumaan tapetista. Kolumneja säännöllisesti kirjoittavat ovatkin tavallisesti jo julkisuudessa syystä tai toisesta, ja ihmisiä kiinnostaa kenties enemmän heidän persoonansa kuin se, mitä sanottavaa heillä on (Rentola 2010, 109).

Huomion herättämiseen on paljon muitakin keinoja. Otsikko on koko jutun mainos, jonka perusteella se joko luetaan tai hypätään yli. Aiheen täytyy olla tarpeeksi kiinnostava. Journalismin perusperiaatteiden mukaan kaikki negatiivinen herättää enemmän huomiota kuin positiivinen. Uhka koetaan tärkeämmäksi kuin mahdollisuus (Rentola 2010, 21). Tämä ei tarkoita kuitenkaan sitä, että aina pitäisi kirjoittaa kaikesta ikävään sävyyn. Ihmiset vaan ovat taipuvaisempia kauhisteluun ja voivotteluun. Kolumni voi olla sävyiltään myös ylipirteä. Se jos mikä saa pessimistisyydessä polskivan lukijan heittäämään.

Hynynen on vuosia pysynyt uskollisena tyylilleen ja kolumniensa teemalle. Hän huvittelee häikäilemättä kliseillä ja stereotyyppioilla, etenkin sukupuolirooleilla: Hynynen kolumneissa naiset ovat akkoja, jotka juoruilevat, laihduttavat, menstruoivat, sauvakävelevät ja nalkuttavat, kun taas miehet Äijiä, jotka pierevät, juovat olutta suoraan pullosta, ajavat autoilla, kuuntelevat heviä ja katsovat formuloita. Välimuotoa ei ole. Juuri tämä asioiden kärjistäminen ja mustavalkoisuus provosoi ja hauskuuttaa lukijaa. Välillä on suoranainen helpotus sukeltaa sellaiseen maailmaan, jossa ei tunneta käsitteitä tasa-arvo, yhteisöllisyys, tai suvaitsevaisuus. (Hynynen 2007.)

Vaikka kolumni on melko vapaamuotoinen teksti, pätee siinä samat journalistiset perusperiaatteet kuin useimmissa juttutyypeissä. Teksti kaipaa tuekseen aina jonkun asetelman jotta siitä tulee kiinnostava. Lisäksi se auttaa näkökulman rajaamisessa. Vastakkainasettelu, konflikti, on tehokas keino, kun halutaan saada aikaan lisää keskustelua aiheesta. (Rentola 2010, 43.)

Koska kolumni kirjoitetaan yleensä yksikön ensimmäisessä persoonassa, on luonnollista valita "minä vastaan muut"-näkökulma. Hynynen toteuttaakin tätä kolumneissaan vastustamalla lähestulkoon kaikkea sählynpelaajista juniin, naisiin ja roolipelaajiin.

Stereotyyppiä tarkoittaa tiettyihin ihmisryhmiin tai asioihin kohdistuvaa jähmettynyttä yleistystä tai yksinkertaistusta. Tyypittely ja yleistäminen kuuluvat kielelliseen kommunikaatioon: niiden avulla asioita toisaalta erotetaan toisistaan, ja toisaalta yhdistetään helpommin ymmärrettäviksi luokiksi. (Nieminen & Pantti 2009, 122.)

Hynynen kerronnan tyyli nojaa vahvasti erilaisiin stereotyyppioihin ja niiden synnyttämiin mielikuviin. Hän on stereotyyppittänyt jopa itsensä ja naureskelee partaansa edustamalleen sovinniselle mieskuvalle. Kaikki eivät kuitenkaan ymmärrä itseironiaa. Hynynen toteaaakin Image-lehden haastattelussa seuraavaa:

"Se on se karjalainen kierous, mitään ei sanota suoraan. Jos kirjoitan naisesta, se ei kerro naisesta mitään, vaan se kertoo minusta. Enemmän mie mollaan itseäni kuin naisia. Kirjoitan, mitä mies ajattelee, kun se katsoo naisen toimintaa. Se mies on vaan niin tyhmä, että se ajattelee niin. Naisethan on ihan mahtavia."

(Image 08/2007.)

Stereotyyppioita voidaan käyttää myös taistelemaan ennakkoluuloja vastaan. Kun luodaan äärimmilleen karrikoitu hahmo, sen keinotekoinen luonne tulee esiin. (Nieminen & Pantti 2009, 123.) Arkielämässä jyrkkä stereotyypittely johtaa vain umpimielisyyteen ja näköalattomuuteen. Sen soveltaminen mediassa on kuitenkin mielestäni aivan sallittua ja hyvä vaikuttamisen väline, kunhan tarkoituksena ei ole varta vasten sortaa tai mustamaalata jotain tiettyä ihmisryhmää

Kirjoittajan ei tarvitse aina miellyttää lukijaa. Hän voi myös ärsyttää ja herättää antipatiaa. Lukija nauttii myös saadessaan suuttua kirjoittajan typeristä ja vääristä mielipiteistä (Rentola 2010, 110). Itse esimerkiksi tunnen suurta vastenmielisyyttä toimittaja ja televisiopersoona Mattiesko Hytösen kolumneja kohtaan, mutta silti, kerta toisensa jälkeen

Vuorovaikutusta ei synny, jos teksti jättää lukijansa kylmäksi. Lukijaa voi herätellä erilaisin keinoin. Huumori ja provosointi ovat toimivia tapoja saada lukija reagoimaan, joita esimerkiksi Hynynen käyttääkin teksteissään varsin ahkerasti. Hänen aiheensa ovat sellaisia, jotka varmasti kuumentavat tunteita. Eräässä pitämässään luennossa Hynynen totesi lopettaneensa hetkeksi kirjoittamisen, kun oli huomannut, ettei saanut ihmisiä enää suuttumaan kolumneillaan (Aamuvirkku yksisarvinen 2011).

Kärjistämällä asioita joskus jopa järjettömiin mittasuhteisiin sohitaan kepillä muurahaispesää, jotta syntyisi kuhinaa. Pistos oikeaan kohtaan saattaa saada aikaan yllättävänkin reaktion. Näyttelijä-toimittaja Kaarina Hazard aiheutti esimerkiksi viime vuonna maanlaajuksen kohun kirjoittaessaan edesmenneestä Tony Halmeesta pilkkaavaan sävyyn. Hazardin kritiikin oli tarkoitus kuitenkin kohdistua iltapäivälehtiin ja niiden kyseenalaiseen moraaliin, eikä Halmeeseen itsessään henkilönä (STT/Iltä-Sanomien 2010). Kolumnisti voi siis tavoitella tekstilleen tiettyä vastaanottoa, mutta aina ei voi väärinymmärryksiltäkään välttyä.

Mistä sitten saa ja mistä ei saa kirjoittaa? Tähän on tuskin mitään yleispätevää sääntöä ja monet toimittajat käyttävätkin sananvapauttaan varsin hävyttömästi hyväkseen. Esimerkiksi Mattiesko Hytösen julkkisten elämää ruotivat iltapäivälehtien kolumnit koettelevat monesti hyvän maun rajoja. Provosoinnissakaan ei kannata mennä äärimmäisyyksiin. Huumori on kyynisesti laaditussa jutussa yleensä vahingoniloa (Lundberg 2001, 90). Vaikka halutaan herättää huomiota, tarkoitus ei aina pyhitä keinoja. Etenkään jos samalla heitetään lokaa toisten ihmisten niskaan ilkeilymielessä.

4 TIETO TARINAKSI

4.1 Elämyksiä ja oivalluksia

Kolumnin tulee tarjota paitsi asiaa, myös elämyksiä ja oivalluksia. Tietokin menee paremmin perille, kun se on puettu elävään ja kuvailevaan kerrontaan, tarinan muotoon. Kun lukijan luo mennään kertomuksella, hän pystyy palauttamaan mieleensä hyvinkin monimutkaisia asioita (Lundberg 2001, 160). Lukija ikään kuin huomaamattaan omaksuu ja oppii uutta. Tämä taas antaa kirjoittajalle lisää mahdollisuuksia vaikuttaa. Hän voi huijata lukijan puolelleen.

Tarinassa on aina joku opetus. Lasten sadut ovat lyhyitä ja yksinkertaisia, jotta sanoma menee helposti perille. Tämä pätee myös kolumniin, sillä tavoitteena on saada lukija oivaltamaan jotakin uutta. Koska sanamäärä on rajallinen, turhalle jaarittelulle ei ole tilaa. Jo avauskappaleessa kannattaa mennä asiaan ja pysyä siinä päättäväisesti loppuun saakka. Tämä voi joskus olla kirjoittajalle haaste, etenkin jos aihepiiri kirvoittaa paljon omia ajatuksia ja mielipiteitä. Aiheesta karkaaviin sivujuoniin ei ole varaa. (wikiHow 2011.)

Lukijaa ei tule kuitenkaan aliarvioida liian opettavaisella tai holhoavalla sävyllä. Sellainen vieraannuttaa ja vaivaannuttaa. Kolumnin ei ole tarkoitus tyrkyttää opetuksia, vaan avata tasavertainen keskustelu. Tekstin täytyy asettaa haasteita. Kirjoittaja heittää pallon lukijalle ja on hänen päätettävissään, mitä sillä tekee. Jos aihe ei kosketa, eikä herätä mitään tuntemuksia, jättää hän pelin kesken. Tällöin kolumni ei ole saavuttanut tavoitteitaan.

Lukijaa voi myös harhauttaa. Johdattaa häntä ensin tiettyyn suuntaan, mutta kääntää sitten kelkka aivan päinvastaiseen. Yllätys herättää ja ravistelee: jaa, enpä olisi tätä odottanut! Ennalta-arvaamattomuus lisää jännitettä tekstiin ja yllättää. (Rentola 2010, 136.)

Kun lukijan mielenkiinto on saatu heräämään, on hänet helppo patistaa mukaan keskusteluun. Jos kirjoittaja on itse asiastaan kiinnostunut, tietää mistä puhuu ja osaa muotoilla sanottavansa sujuvaksi kokonaisuudeksi josta kuuluu hänen oma äänensä ja subjektiivinen kokemuksensa, vastarannan kiiskenkin voi hyvällä tuurilla saada innostumaan.

Kirjoittajan on myytävä tekstinsä lukijalle. Siksi hänen on tunnettava kysynnän ja tarjonnan lait. Hyvä kaupppamies tietää mitä asiakas tahtoo, ja mistä hän on valmis maksamaan. Nykyajan kiireisen ja stressaavan arkielämän vastapainoksi ihmiset tahtovat saada mielelleen virkistystä. Tuotantoyhtiöiden liukuhihnoilta syljetään jatkuvasti uusia elokuvia, televisiosarjoja ja videopelejä vastaamaan tähän tarpeeseen. Iltapäivälehdet tarjoavat kansalle leipää ja sirkushuveja, kertomakirjallisuus hieman sivistyneempää hengenravintoa. Aikakauslehdet ovat muuttuneet selvästi viihteellisempään suuntaan. Ihmiset tarvitsevat tietoa, mutta kaipaavat myös elämyksiä. Tämä asettaa uudenlaisia haasteita toimittajille ja muille media-alan toimijoille.

Jos kolumni ei tarjoa uutta mielenkiintoista tietoa tai herätä lukijassa mitään tuntemuksia, on arvokas palstatila mennyt hukkaan. Palaan tässä taas subjektiiviseen näkemykseen. Kolumnin kirjoittajalla on mahdollisuus erottua massasta juuri sen ansiosta. Kun hän puhuu omalla äänellään, näkemykset ovat huolella perusteltuja ja tehty esimerkkien kautta konkreettisiksi ja helposti ymmärrettäviksi, lukijan on helppo luottaa tekstin sanomaan ja uskoa kirjoittajan sanaan. Vasta sitten häntä voi pyytää osallistumaan keskusteluun.

Kuinka sitten tarjota vakuuttavaa tietoa ja elämyksiä samassa paketissa? Tämä voi olla joskus pulmallista. Liian kepeä teksti syö uskottavuutta, pelkkä tosikkomaisuus karkottaa lukijan. Kultaisella keskitiellä tasapainotteleminen on ratkaisu.

4.2 Ilmaisunvapaus

Koska kolumni perustuu kirjoittajan henkilökohtaiseen näkökulmaan, vapauttaa se hänet pelkän faktan kahleista antaen enemmän tilaa mielikuvitukselle ja luovuudelle. Hän voi tuoda esiin mitä absurdeimpia väitteitä, perusteeksi riittää, että se on hänen oma näkemyksensä aiheesta, kaikkien ei tarvitse olla samaa mieltä. Lukijat ovat tästä tietoisia, tai ainakin heidän pitäisi olla.

Tajunnanvirtamainen, sujuva ja lennokas teksti nappaa lukijan mukaansa. Kielikuvat, metaforat, symboliikka ja muu verbaalinen keinottelu saa tekstin elämään. Vertauskuvia käyttämällä voi löytää yhteyksiä yllättävienkin asioiden välille. Kohtuus kuitenkin kai-

kessa. Jos koko teksti on yhtä vertauskuvallista sanahelinää ja hieroglyfistä huttua, varsinainen sanoma menee ohi lukijan silmien ja ymmärryksen.

Ilmaisunvapaus tekee kirjoittamisesta mielekkään ja antoisan prosessin myös kirjoittajalle itselleen. Hyvässä tekstissä näkyy hänen oma innostus tai vaihtoehtoisesti antipatia asiaansa kohtaan. Vielä paremmassa tämä tarttuu myös lukijaan. Hynynen on todennut oman motivaationsa kirjoittamiseen kumpuavan juuri siitä, että kerrankin on lupa sanoa.

"Esimerkiksi kolumneissa saa purkaa itseään. Se lähtee jostain vihan tunteesta, esimerkiksi kun avaa telkkarin ja joka kanavalta tulee vaan kokkaus- ja sisustusohjelmia eikä lätkäreitä ja väkivaltaa. Kun jutun on sitten kirjoittanut, on samalla tavalla tyhjentynyt hyvä olo kuin vaikka olisi käynyt paskalla."

(Aamuvirkku yksisarvinen 2011)

Vapaus kirjoittaa melkein mitä vaan tuo mukanaan myös haasteita. On löydettävä oma persoonallinen kirjoitustyyli ja pyrittävä säilyttämään se. Millaisen kuvan haluan antaa itsestäni ja kuinka osaan sen parhaiten tekstissä tuoda esille? Miten rakennan tekstini sellaiseksi kokonaisuudeksi, että sen sanoma menisi perille ja saisi lukijan ajattelemaan? Ilmaisun tyylikeinoina kirjoittaja voi esimerkiksi käyttää jotain tiettyä murretta. Kolumnistit tapaavat viljellä usein myös ironiaa ja sarkasmia. Tällöin pureva huumori tuodaan esille piilomerkityksien kautta, usein loukkaavaan ja ivaavaan sävyyn (Rentola 2010, 140). Tämä huumorin laji vaatii kirjoittajaltaan paljon tilannetajua. Se, mikä on omasta mielestä hauskaa, tuskin naurattaa kaikkia, tai edes suurinta osaa.

5. OMIEN TEOSTEN ANALYYSI

5.1 Mistähän sitä kirjoittaisi?

Runsaudenpula voi tehdä aiheen valinnasta hankalan. Ellei toimitus erikseen pyydä vaikka johonkin lehden toiseen juttuun liittyvää näkökulmaa, kolumnistille annetaan vapaat kädet kirjoittaa mistä mieli tekee. Maailman notkuessa ideanpoikasia on tärkeää keksiä niistä sellainen, johon itsellä on jotain uutta kommentoitavaa. Subjektiivisuuden tarjoamat edut ja mahdollisuudet on syytä pitää mielessä jo aiheen valinnasta lähtien. Kun käyttää itseään työvälineenä, kuluneemmankin aiheen saa päivitettyä kokonaan uuteen versioon. Omilla näkemyksillä, kokemuksilla, ja mielipiteillä väritetty juttu on aina ainutlaatuinen.

Itse kirjoitin pääosin asioista, jotka liittyivät tavalla tai toisella silloiseen elämäntilanteeseen. Olin juuri muuttanut Espanjaan, ja aiheet pyörivätkin kokemani kulttuurishokin ympärillä. Lehti on suunnattu Espanjassa asuville suomalaisille, joten se sopi teemaan. Oletin, että lukijat olivat myös joutuneet pohtimaan samoja asioita. (Liite 1, liite 2, liite 3.)

Lundbergin mukaan paras keino luoda yhteys lukijaan on johdattaa hänet uuteen asiaan jonkin tutun ja turvallisen kautta. Tuttuun asiaan pääsee helposti sisälle, kun taas tuntematon vaatii lukijalta enemmän vaivannäköä. Perusoletuksena on, että lukija pyrkii aina menemään siitä, mistä aita on matalin. Kannattaa siis valikoida sellaisia aiheita, joista lukijalla on tietoa tai kokemusta ennestään. Mikäli kirjoitetaan uudesta ja tuntemattomasta, on mietittävä, mitä yhtymäkohtia sillä on lukijan elämään ja kuinka sen voisi esitellä hänelle sellaisena, johon on heti helppo tarttua kiinni. (Lundberg 2001, 29.)

Idean kouluminen varsinaiseksi aiheeksi ja lopulta valmiiksi jutuksi herätti kirjoitusprosessin aikana monenlaisia kysymyksiä. Miksi haluan juuri tästä asiasta kirjoittaa, miksi se on tärkeä? Onko minulla tarpeeksi tietoa vai joudunko hankkimaan sitä lisää, ja jos joudun, niin mistä? Kuinka perustelen väitteeni ja mielipiteeni? Mitä haluan tekstilläni saavuttaa? Mitä juuri minä haluan sanoa?

Aihetta pohiessa on määriteltävä myös tekstin sanoma, se perimmäinen syy, miksi teksti ylipäätään on kirjoittamisen arvoinen. Sanoma voi olla piilotettuna rivien väliin tai

selkeänä johtopäätöksenä lauseen muodossa. Esimerkiksi torakkakolumnissa väittämäni on, että ihminen on pahempi tuholainen kuin torakka. "Vaikka torakka muropaketissa ei kovin ilahduta, on se silti huomattavasti pienempi paha kuin hiilidioksidipäästöt ilmaan tupruttava sellutehdas" (liite 2).

Jälkiviisaana totean, että aihevalintani olivat turhan yleismaailmallisia. Suomalaisten alkoholinkäyttö (liite 1) ja lomaromanssit (liite 3) ovat melko loppuun kulutettuja lähtökohtia uuden keskustelun käynnistämiseksi. Yritin kuitenkin oman näkökulman kautta tuoda niihin jotain erilaista.

Yleispätevät aiheet ilman kiinnostavaa näkökulmaa ovat sudenkuoppa, johon ei pidä langeta. Ne eivät tarjoa mitään uutta. (Lundberg 2001, 153.) Aiheen täytyy olla ajankohdainen ja herättää lukijoiden huomio. Mikäli kirjoittajalle annetaan valmis aihe, jonka hän kokee tylsäksi, onnistuneella perspektiivin valinnalla ja taitavalla kirjoittamisella siihenkin voi saada kokonaan uutta eloa. (wikiHow 2011.)

Ideointiin pitää siis nähdä vaivaa ja keksiä jotain valtavirrasta poikkeavaa. Jos aiheena on esimerkiksi joulukinkku, voi jutun kirjoittaa vaikkapa tehotuotantosikalassa kasvanneen emakon näkökulmasta. Tämä voi saada lukijan näkemään asioita kokonaan uudessa valossa, kenties jopa vaihtamaan perinteinen silava kasvisvaihtoehtoon tai ainakin luomukinkkuun. Tällöin kirjoittaja on konkreettisesti vaikuttanut lukijan ajatuksiin ja jopa toimintaan, muuttanut asioita kenties parempaan suuntaan. Mielestäni tämä on tärkeä tavoite jokaiselle toimittajalle.

Oivalluksen, joka synnyttää motiivin kolumnin kirjoittamiseen, ei tarvitse olla järjestyvän suuri ja merkittävä. Pienet, arkipäiväiset huomiot, kuten esimerkiksi torakka keittiössä, voivat antaa aihetta laajempaankin tarkasteluun.

5.2 Huumori viestin välittäjänä

Oman itsensä sijoittaminen tekstiin tuntui aluksi melko hankalalta. Kuka nyt haluaisi kuulla minun elämästäni, mikä minä olen puhumaan tästäkin asiasta, mitä merkitystä minun mielipiteilläni on? Haluanko lehden palstalla todella kertoa henkilökohtaisista asioistani kovin yksityiskohtaisesti? Ratkaisin ongelman toimimalla samalla tavalla,

kuin tosielämässä aina hankalan paikan tullen: otin tilanteen vaatiman roolin ja puhuin sen välityksellä.

Itse tunsin huumorin luontevimmaksi keinoksi lähestyä aiheita. Esimerkiksi suomalaisten alkoholinkäyttöä kritisoivassa kolumnissa en alkanut luettelemaan synkkiä tilastoja suomalaisten vuosittaisista alkoholikuolemista tai rattijuopoista. Sen sijaan vertailin suomalaisten ja espanjalaisten tottumuksia alkoholinkulutuksessa ja käytin itseäni kärjistettynä esimerkkinä perisuomalaisesta tuurijuoposta. Kulttuurierojen pohtiminen synnyttää usein tahattomastikin koomisia mielikuvia.

Käytin kolumneissani myös paljon pilailevia yleistyksiä ja stereotypioita, kuten esimerkiksi "vaalea suomalainen kaunotar ja tumma tulinen komistus" (liite 3) ja "suomalaisessa kulttuurissa lähes kaikki juhlapyhät ovat vain hyvä tekosyy korkata pullo" (liite 1). Yleistäminen on punainen vaate avarakatseisille maailmankansalaisille: eihän nyt jokainen vaalea suomalainen ole kaunotar eikä jokainen tumma ja tulinen Alejandro edes kovin komea, mitä se nyt tuollaista soopaa suoltaa? Vaikka kaikki itseään kunnioittavat journalistiset oppaat neuvovat välttämään yleistyksiä, mielestäni ne sopivat tähän tarkoitukseen erinomaisesti. Se on näppärä keino saada ihmiset ärsyyntymään tai huvittumaan ja näin saada sitä, mitä kovasti halutaankin: huomiota.

Olin iloinen myös kolumnin suomasta vapaudesta vastustaa kaikkea mahdollista, jo aivan periaatteen ja hovin vuoksi. Näkökulman kautta voi asettua vastustamaan jopa itseään. Kokeilin tätä torakkakolumnissa kritisoimalla ihmisen tekaistua ylivertaisuutta ja sen verukkeella tapaa hyväksikäyttää mielivaltaisesti luontoa (liite 2).

Jos itse ei osaa olla hauska, voi aina käyttää hyväksi sellaisia, jotka sen taitavat. Kolumneissa on lupa siteerata ja sopivissa kohdissa käytetyt lainaukset tuovatkin tekstiin eloa (Jeffersson 2011). Lomaromanssikolumnissa käytinkin muutamia ex-mäkihyppääjä Matti Nykäsen kuolemattomia lausahduksia (liite 3).

5.3 Omat arvot ja suhde lukijaan

Lukijalle täytyy välittyä se tunne, että kirjoittaja on itse aiheestaan palavasti kiinnostunut. Tämä onnistuu parhaiten, kun kirjoittaja *on* aidosti innostunut ja haluaa saada sanottavansa julki (Yeouh 2011). Itse keksin aiheet monesti oikeista keskusteluista ystä-

vieni kanssa. Tavallaan kolumni onkin keskustelu itsessään, tai tarkemmin julkisen keskustelun avaus.

Motivaationi oli siis tuoda julki sellaisia asioita, jotka puhututtivat ihmisiä jo valmiiksi. Koska painetussa sanassa on joku ääneen lausumaton mahti ja voima, ajattelin, että useimmat ihmiset rohkaistuisivat tuomaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan esille ja ottamaan osaa keskusteluun. Kun esimerkiksi huomasin, että ihmissuhdeongelmat olivat jatkuvan vatvonnan alaisena ainakin omilla sosiaalisissa piireissäni, päätin kirjoittaa aiheesta kolumnin. Halusin käyttää ystävääni esimerkkitapauksena ja pyysin siihen tietysti ensin luvan. (Liite 3.) Tämä sai minut taas pohtimaan yksityisyyttä ja sitä, missä määrin voin toisista ihmisistä kirjoittaa? Kovin arkaluontoisia tai henkilökohtaisia asioita ei ole viisasta ryhtyä lehden sivulla paljastamaan.

Kuvittelin usein kolumneja tehdessä olevani kirjoittamassa jollekulle ystävälleni. Ehkä juuri sen takia sävyäni oli välillä turhankin tuttavallinen. Kolumni on onneksi muodoltaan vähemmän virallinen kuin asiatekstit ja kirjoitettu yleiskielellä, välttäen turhaa ja monimutkaista erikoissanastoa (Yeouh 1993).

En valinnut kolumneihini asiantuntijan tai opastajan roolia, vaan pikemminkin tarinankertojan. Omat henkilökohtaiset arvot tulivat esille esimerkiksi torakkakolumnissa (liite 2), jossa puhuin luonnonsuojelun puolesta. Lomaromanssikolumni taas heijastaa selkeästi yleistä elämänsäntani: ”Eikö olisi tylsää jos elämä etenisi valmiin käsikirjoituksen mukaan, ilman yllätyksiä, suuntaan jos toiseenkaan?” (liite 3). Nämä eivät ole olleet tarkoituksellisia valintoja, josta voin päätellä että kirjoittajan arvomaailma ohjaa tiedostamattakin hänen tekstiensä sisältöä.

Pohdin sellaista tilannetta, jossa joutuisin kirjoittamaan omien periaatteideni vastaisesti ja kuinka silloin menettelisin. Todennäköisesti kieltäytyisin tehtävästä, tai en ainakaan antaisi julkaista sitä omalla nimelläni. Voisin kenties ehdottaa toista näkökulmaa.

6 KIRJOITUSPROSESSI

6.1 Teksti johdattaa kirjoittajaa

Kaikessa yksinkertaisuudessaan jutun kirjoituksen pitäisi tapahtua neljässä vaiheessa: ensin on hankittava tarvittava taustatieto, sitten jäseneltävä aineisto, kirjoitettava juttu ja lopulta käsiteltävä teksti (Lundberg 2001, 22). Itse en noudattanut mitään näistä ohjeista.

Omat kolumnit syntyivät tavallaan vahingossa. Minua ei pyydetty kirjoittamaan niitä, vaan toimituksessa oli silloin tällöin hiljaisia hetkiä, kun muu tekeminen loppui. Kirjoitin siis vain aikani kuluksi ylös omia pohdintoja elämästä, enkä ajatellut olevani tekemässä mitään kovin julkaisukelpoista.

Ensimmäinen versio olikin pelkkää tajunnanvirtamaista ajatuksenjuoksua. En kiinnittänyt vielä muotoon tai rakenneseikkoihin tarkempaa huomiota. Katsoin, minne idea vie ja onko siitä tarinaksi. Teksti itsessään johdattaa kirjoittajaa. Useamman kerran jouduin hylkäämään jonkun aiheen huomattuani, etten keksi siihen mitään uutta lisättävää. Joskus taas alun perin turhana pitämäni aihe muuttuikin yllättäen kiinnostavaksi. Kirjoittamalla selviää, alkaako teksti elämään.

Kuinka sitten olisi pitänyt edetä? Kolumnin kirjoitusprosessi on samankaltainen kuin muidenkin vapaamuotoisempien tekstien. Ensimmäinen on idea, joka muuttuu vähitellen aiheeksi. Teeman ja näkökulman kautta siitä kehkeytyy juttu, kun aihe muuttuu kirjoittajan päässä kokonaiseksi tarinaksi konkreettiseen muotoon, jossa on alku, keskikohta ja lopetus. (Lundberg 2001, 30, 164.)

Juoni vie lukijan kohti johtopäätöksiä ja tarinan opetusta. Itse pidän toiveita herättelivästä loppuratkaisuista. Prinssi ei saa ehkä prinsessaansa alttarille asti, mutta puhelinnumeron nyt ainakin. Onnelliset loput ovat epäuskottavia ja liian traagiset taas jättävät lukijalle pahan mielen. Avoimia loppuja tulee kuitenkin välttää. Jos kirjoittaja nostaa kissan pöydälle kritisoimalla jotain näkemäänsä epäkohtaa, on hänen myös ehdotettava mahdollisia ratkaisuja tilanteeseen (Yeouh 2011). Esimerkiksi suomalaisten alkoholin käyttöä käsittelevässä kolumnissa ehdotin, että meidän tulisi ottaa oppia eteläeurooppalaisesta juomakulttuurista (liite 1). Lomaromanssi-kolumnissa taas tarina jäi avoimeksi

ja vaille viimeistä loppukohtausta, mutta ratkaisuna kehotin nauttimaan elämästä ja jopa sen pienistä vastoinkäymisistä, kävi miten kävi (liite 3).

Oma tyyli kirjoittaa löytyy vähitellen kokemuksen ja tekemisen kautta. Lukemalla muiden kolumneja kirjoittavien töitä voi ottaa vaikutteita, mutta matkimaan ei ole syytä ryhtyä (Yeouh 2011). Itse huomasin kirjoittavani miltei samalla tavalla, kuin puhun. Turhia täytesanoja, adjektiiviröykkiöitä ja kilometrin pituisia lauseita piti siivota puhtaaksikirjoitusvaiheessa. Joitakin sanoja piti kylmästi poistaa, koska niitä ei kuulemma ollut olemassakaan. Huomasin käyttäväni paljon (kuluneitakin) vertauskuvia, esimerkiksi ”rakkaus roihahti kuin rikkinäinen butaanipullo” ja ”mies on kadonnut kuin tuhka tuuleen” (liite 3). Vaarana on sokaistua omalle tekstilleen ja toistaa epähuomiossa totuttuja maneeereita, samalla tavalla kuin puheessakin.

Jouduin myös sensuurin kouriin. Päätoimittaja poisti pariin otteeseen jotain sopimattomia ilmauksia. Kuten edellä on jo mainittu, lehti noudattaa aina omaa linjaansa ja päättää itse mitä julkaistaan ja mitä ei. Kirjoittajalla voi olla oma tyyli, mutta se on aina sovitettava yhteen julkaisun kanssa. Mikäli se vaatii kirjoittajalta kompromisseja, niitä on tehtävä.

6.2 Palaute

Jotta kirjoittaja voi etukäteen ennakoida lukijoiden reaktiota, juttu kannattaa koeluetuttaa eri henkilöillä ennen sen luovutusta julkaistavaksi. Itse hyödynsin tässä toimituksen työkavereita. Spontaani palaute on tärkeää: naurattiko teksti, aiheuttiko se ärtymystä, herättikö kysymyksiä? Vaikuttiko se lukijaan sillä tavalla, kuin oli aikomuskin? Jos teksti on tarkoitettu poleemiseksi yhteiskuntapohdinnaksi, mutta saakin lukijan nauramaan, jossain on menty vikaan.

Testilukijoiksi kannattaa valita mahdollisimman neutraaleja henkilöitä. Hyvät ystävät tai perheenjäsenet tuskin kovin raatorehellistä palautetta antavat vaikka siihen olisi aihettakin. Rakentava kritiikki auttaa ottamaan etäisyyttä omaan tekstiin ja avaamaan uusia näkökulmia. Tässä vaiheessa on mahdollista vielä tehdä tarvittavia muutoksia ja korjausliikkeitä.

Koelukijalta voi kysyä mahdollisia parannusehdotuksia. Millaisia ajatuksia otsikko he-

rätti ja täyttikö sisältö sen asettamat odotukset? Oliko teksti tarpeeksi mukaansatempaavaa ja kiinnostavaa vai joutuiko lukija kenties pettymään? Millaisen mielikuvan kirjoittaja itsestään antoi ja oliko hän riittävästi läsnä? Tärkeintä on selvittää, mikä on lukijan mielestä tekstin keskeinen sanoma.

Kun kolumni on kirjoittajan mielestä valmis, päätoimittaja tarkastaa sen ja neuvottelee tarpeellisista muutoksista. Tekijän on syytä edelleen muistaa se, että lehti ei julkaise mitään linjansa tai arvojensa vastaista. Esimerkiksi helluntaiseurakunnan jäsenlehteen on turha tarjota mitään kovin ateistista kirjoitusta.

Valmis kolumni taitetaan sille varatulle paikalle lehden palstalle ja siihen liitetään kirjoittajan kuva ja nimi. Kuvan alapuolelle voi lisätä hänen toimialansa ja lyhyen kuvatekstin, esimerkiksi "Kirjoittaja on kulttuurialan monitoimihenkilö ja vapaa journalisti", tai kuten itselläni lyhyesti "toimitusharjoittelija".

Lehden julkaisun jälkeen kirjoittajan tulee seurata millaista palautetta lukijat antavat, ja ottaa siitä opiksi. Oliko vastaanotto myönteistä, kielteistä vai neutraalia? Herättikö se keskustelua vai peräti johti johonkin muutokseen? Palaute on toimittajalle arvokasta, sillä sen avulla hän pystyy kehittämään omaa ammattitaitoaan ja osaamistaan. Täytyy olla valmis ottamaan vastaan myös ankaraa kritiikkiä. Kun kirjoittajalla on vahvat näkemykset, aina löytyy eriäviä mielipiteitä (Yeoh 2011).

Sain itse jonkin verran suullista palautetta tuntemattomilta ihmisiltä, jotka olivat lukee neet kirjoituksiani ja tunnistaneet kuvasta. Palaute oli pääosin positiivista ja tuntui mukavalta, että joku oli todella lukenut kolumnejani. Perusteellista yhteiskuntakeskustelua en tavoitellutkaan ruohonjuuritasoltani käsin. Arkipäiväisten huomioiden tarkoituksena oli lähinnä tuoda omat mielipiteet esille ja sitä kautta herättää ajatuksia.

Entä sitten, jos vastaanotto ei olekaan sellainen jota on odotettu? Mistä syistä kolumni ei täytä kirjoittajan sille asettamia tavoitteita? Metsään voi mennä lukemattomilla eri tavoilla. Jos juttu ei esimerkiksi sisällä mitään uutta tietoa lukijalle, se ei ole antanut hänelle mitään. Jos siinä taas on mielenkiintoista asiaa, mutta se on latistettu puuduttavalla kerronnalla kuulumattomiin, käy samoin. Tekstissä täytyy olla sopivasti huippukohtia ja suvantoja, jotta lukija jaksaa seurata mukana eikä väsähdä puolimatassa (Lundberg 2001, 39).

7 POHDINTA

Perehtyessäni subjektiivisuuden käyttämiseen printtimediassa havaitsin, että kolumnin lisäksi muissakin juttutyypeissä, esimerkiksi reportaaseissa, sitä on ryhdytty hyödyntämään aivan tarkoituksella. Toimittajalle annetaan mahdollisuus valita henkilökohtainen lähestymistapa. Hän on aktiivinen toimija, lukijan silmät ja korvat, tuoden esille omat mielipiteensä ja kritiikkinsä, huomioiden samalla lukijoiden toiveet ja tarpeet.

Pelkkä informaation välittäminen ei ole enää itsetarkoitus. Olennaista on muokata tietoa sellaiseksi paketiksi, joka lukijan on helppo avata ja jonka sisältö ilahduttaa ja on jollakin tavalla hyödyksi. Toimittajan signeeraus lahjakortissa on hänen subjektiivisuutensa. Se tekee paketista persoonallisen ja ainutlaatuisen. Liukuhinnan sijaan journalismia on ryhdytty toimittamaan yksilöllisesti.

Tulevaisuutta miettiessä pohdin myös sitä, voiko subjektiivisuuden korostamisessa mennä vielä joskus liiallisuuksiin? Median toimijoilla on tietävästi tapana sortua joskus ylilyönteihin. Katoaako objektiivinen viesti egoismin jalkoihin? Tämä on onneksi vielä melko epärealististen uhkakuvien maalailua. Liputan yhä subjektiivisuuden ja ilmaisunvapauden puolesta!

Blogit eli verkkopäiväkirjat ovat melko uusi kanava tuottaa omiin mielipiteisiin perustuvaa kantaottavaa tekstiä. Ne ovat lähellä kolumninomaista tapaa kommentoida asioita henkilökohtaisesta näkökulmasta ja tehdä spontaaneja havaintoja maailmasta ja sen tapahtumista. Julkaisualustansa ansiosta ne antavat kirjoittajalleen vielä suuremman sananvapauden: verkossa satunnaisilla nettisivuilla ilmestyvät kirjoitukset eivät liiemmin sensuurin kouriin joudu.

Blogien lukijat voivat olla suoraan yhteydessä kirjoittajaan. Yhdellä hiirenklikkauksella voi lähettää oman palautteen, kommentin tai mielipiteen. Lukijat voivat viestiä kätevästi myös keskenään. Virtuaalinen keskusteluyhteys avautuu välittömästi. Tieto kulkee bittinopeudella ja foorumi on vapaa. Kirjoittaja näkee reaaliajassa, mitä ajatuksia hänen tekstinsä lukijoissa herättää ja mihin suuntaan keskustelu lähtee kulkemaan.

Esimerkiksi Iltalehti ja Pirkanmaan Sanomat julkaisevat tällä hetkellä Jouni Hynysen kolumnia blogina internetissä. Pieni surffauskierros eri lehtien verkkosivuilla osoitti,

että kolumnintapaisia mielipidekirjoituksia löytyy jo lähestulkoon kaikkialta. Erikoista on, että kirjoittajana on useimmiten esimerkiksi joku menneiden vuosien missi tai unohnutun urheilusankari. Yritetäänkö blogien kautta kammeta takaisin julkisuuteen?

Lehden palstalle painettuun kolumniin verrattuna blogin kirjoittajalla on se etu, että tekstin lisäksi siinä voi julkaista sisältöä myös kuvien, videokuvan ja äänen muodossa. Lukijaan voi vaikuttaa näin useamman aistin kautta. Kun teksti visualisoidaan eläväksi kuviksi tai lisätään siihen esimerkiksi taustamusiikkia, siitä tulee puhdasta viihdettä.

Tämä sai pohtimaan, kuinka painetun sanan ja bittimuotoisen sanan vastaanottaminen eroavat toisistaan. Internetissä tieto on kaikkien saatavilla, mutta sen löytäminen voi olla joskus hankalaa. Hakukoneet on keksitty tätä varten, mutta joka tapauksessa verkossa surffailu vaatii tietoa siitä, kuinka tietoa etsitään. Sanomalehden sivuilla surffailevan ei tarvitse tällaisesta huolehtia. Reaaliaikaisuus on kuitenkin verkkoon toimitetun mediasisällön ehdoton valttikortti. Tässä painettu sana ei pysty kilpailemaan.

Useiden lehtien julkaistessa kolumneja verkkoblogeina kirjoittajan ja lukijan välinen vuorovaikutus on varmasti helpottunut. Mutta ovatko blogi ja kolumni nyt sama asia? Onko blogi vain kolumnin virtuaalinen muoto? Vai ovatko käsitteet menneet sekaisin? Tuleeko kolumni kenties tulevaisuudessa kuolemaan sukupuuttoon sähköisen serkkunsa astuessa sen saappaisiin?

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan avasi minulle uusia näkökulmia. Pohdin paljon sitä, kuinka itse tulevaisuudessa media-alalle siirtyessäni tahdon vaikuttaa. Mitä asioita tahdon ryhtyä ajamaan ja minkä kanavan kautta se parhaiten onnistuu? Punnitsin omia heikkouksia ja vahvuuksia ja sitä, mihin minulla on edellytyksiä ja mihin ei. Henkilökohtaisella tasolla tämä siis oli varsin kasvattava ristiretki.

Toivon, että toimittajat pohtisivat tarkkaan omia mahdollisuuksiaan vaikuttamiseen, niin yksilön, kuin yhteiskunnankin tasolla. Vaikka opinnäytetyössäni käsitelinkin lähinnä vain kolumnin mahdollisuuksia keskustelun käynnistämiseen, kokonaisvaltaisempi tarkastelu osoittaa, kuinka suuri valta medialla on. Subjektiviisuuden valjastaminen työkaluksi vapauttaa toimittajan tekemään itse niitä päätöksiä, jotka voivat johtaa tärkeisiin muutoksiin. Monopolisoivat mediakonsernit eivät enää yksin määrää, mitä saa sanoa ja mitä ei.

LÄHTEET

Aineistolähteet

Kukkonen, Paula 2009. Kolumni - Juodaan viinaa, tullaan viisaammiksi näin? Espanjan Sanomat, lokakuu 2009, s. 9.

Kukkonen, Paula 2010. Kolumni - Jokainen tsäänssi on mahdollisuus. Espanjan Sanomat, helmikuu 2010, s. 9.

Kukkonen, Paula 2009. Kolumni - Iik, la cucaracha! Espanjan Sanomat, joulukuu 2009, s. 9.

Teorialähteet

Aamuvirkku yksisarvinen 2011. Hynynen! 22.3.2011. Luettu ja tulostettu 1.9.2011.
<<http://aamuvirkkuyksisarvinen.blogspot.com/2011/03/hynynen.html>>

Hemánus, Pentti 1990. Journalistiikan perusteet - Johdatus tiedotusoppiin 2. Yliopistopaino, Helsinki.

Hynynen, Jouni 2007. Rakkaudella, Hynynen. Like, Helsinki.

Jefferson, Debrah 1993. Writing Columns. Luettu ja tulostettu 10.11.2011.
<<http://extension.missouri.edu/p/CM360>>

Khullar, Mridu 2011. GETTING STARTED IN COLUMN WRITING. Luettu ja tulostettu 10.11.2011.
<http://www.writingcareer.com/articles/getting_started_in_column_writing.php>

Lundberg, Tom 2001. Kirjoita, Vaikuta, Menesty! WSOY, Helsinki.

Luostarinen, Heikki & Kivikuru, Ullamaija & Ukkola, Merja. Sopulisilppuri: Mediakriittikin näkökulmia. Helsingin Yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Helsinki.

Nieminen & Pantti 2009. Media markkinoilla - Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Uudistettu painos. Loki-kirjat, Helsinki.

Partanen, Anu 2007. Hynynen – Onko se tosissaan? Image 08/2007. Luettu ja tulostettu <1.9.2011. <http://www.image.fi/artikkelit/jouni-hynynen-onko-se-tosissaan>>

Pulkkinen, Hannu 2009. Näin näin. Suomen Lehdistö, Helsinki.

Rentola, Marketta 2010. Vaikuta mediassa - Kirjoittamisen keinot tutuiksi. Kansanvalistusseura, Helsinki.

STT 2010. Kaarina Hazard Halme-kohusta: Minut ymmärrettiin väärin. 15.1.2010. Luettu ja tulostettu 6.9.2011. <<http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/kaarina-hazard-halme-kohusta-minut-ymmarrettiin-vaarin/art-1288339669492.html>>

WIKIHOW 2011. How to Write a Newspaper Column. Luettu ja tulostettu 10.11.2011. <<http://www.wikihow.com/Write-a-Newspaper-Column>>

Yeouh, Oon 2011. Column Writing Tips. Luettu ja tulostettu 10.11.2011. <<http://oonyeoh.squarespace.com/column-writing-tips/>>

Paula Kukkonen
toimitusharjoittelija

Juodaan viinaa, tullaan viisaammiksi näin?

Ensimmäisellä Espanjan kauppareissullani paikalliseen supermarkettiin olin suomalaisittain ilmaistuna lentää persiilleni kun huomasin, että halvimman viinipullon sai kiikutettua mukansa huokeaan 1,19 euron litrahintaan. Sitten loin katseeni olutölkkien suuntaan, ja mietin, että jos taivas on maan päällä, niin se on kyllä tässä kotikatuni pienessä ja vaatimattomassa supermercadossa.

Yhden viinipullon ja muutaman olutölkin jälkeen ryhdyin pohtimaan suomalaisia ja espanjalaisia juomatottumuksia. Suomessa viinaa juodaan jotta tullaan humalaan. Ja mitä enemmän, sen parempi. Jo Suomeen pyrähtäneet tilhetkin sen tiesivät nokkiessaan muheviksi käyneitä pihlajanmarjoja ja kopsahdellessaan pikkupaissään varomattomien ohikulkijoiden niskaan.

Suomalaisessa kulttuurissa lähes kaikki juhlahyöt ovat vain hyvä tekosyy korkata pullo. Jouluna pukki nostaa Pikku-Melinan polvelleen ja sammaltaa korisevalla äänellä: ”Sshe on nyt sshel-lanen juttu, että ishin firma meni konkurssiin ja Pikku-Melina ei tänä vuonna shaakkaan shitä Brätznukkeä”. Vappuna on lähes etiketinmukaista pissata huimassa tuiterissa picassomaisia kuviota katukiveykseen, ja uusi vuosi huipentuu monesti siihen jännitysnytelmään, että seurueen humalaisin ampuu itseään raketilla silmään.

Täällä Espanjan auringon alla päihtyminen sen sijaan on toisijaista. Lasillinen punaviiniä hyvässä seurassa ja hyvän ruoan kanssa nautittuna on se juttu. Eräänä iltana päätin koettaa tätä eteläeurooppalaista tapaa nauttia alkoholia sivistyneesti. Join pari lasillista sangriaa illalliseksi valmistamani kermaisen kanapastan kanssa asuntoani parvekkeella, katsellen samalla kaudista auringonlaskua ja kuunnellen hyvää musiikkia.

Vaikka kohtaaminen oli kuin jostain huonosta ranskalaisesta taide-elokuvasta (lavasteista puuttui vain puolipukeissa notkuva, hasselhoffimaisen rintakarvoituksen omaava ja rakkauden sanoja hellästi korvaani kuiskutteleva Pierré-Luc tai Juan Pablo), tajusin samalla, kuinka paljosta olenkaan jäänyt paitsi. Alkoholin käyttöni oli siihen mennessä rajoittunut vain koskemaan viinanhuuruisia baari-illoja, joiden tavoitteena oli lähinnä juoda itsensä siihen kuntoon, että narikkalapur. kaivaminen housujen taskusta osoittautuisi Mount Everestille kapuamisen kaltaiseksi urheilusuorituksiksi.

Ymmärsin, että viinistä voi nauttia samalla tavalla kuin makuhermoja kutkuttelevasta kanapastasta. Tai siitä hasselhoffimaisen rintakarvoituksen omaavasta Pierrestä tai Pablosta. Vuorien taakse laskevan auringon maalaamasta taivaanpuolikkaasta. Pitkistä aikaa tavatun vanhan, hyvän ystävän seurasta.

Olenkohan kasvamassa aikuiseksi?

Paula Kukkonen
toimitusharjoittelija

KOLUMNI

liik, la cucaracha!

Aamulla kämppäkaverini oli jättänyt keittiöön muistilapun, jossa luki: "Heräsin aamulla torakan vierestä. Taitaa olla siivoushommia illalla."

Mieleni järkkyy. Torakka, meillä? Poliisi! Palokunta! CSI:n hyönteisexpertti Gil Grissom! Tipuin alas hattaranpunaisista pilvilinnoistani niin että rysähti. Syöksyin paiskaamaan huoneeni oveni kiinni, tilkitsin kaikki mahdolliset rakokset ja suljin ikkunat. Pyyhin keittiönpöydältä kaikki pullanmurut, vein roskat ja kaivoin siivouskaapista hyönteismyrkyä.

Alkoi kahden naisen sota yhtä cucarachaa vastaan. Tai useampaa. Jos näkee yhden, se on todennäköisesti tuonut ystäviä mukanaan. Voi, toivottavasti torakalla ei ollut vielä mitään perheenperustamissuunnitelmia mielessä. Toivottavasti kyseessä oli urbaani sinkkutorakka.

Useissa oppilasasuntoloissa asuessani olen joutunut jakamaan huoneeni ties millaisten omituisten otusten kanssa. Sokerimuurahaiset, turkiskuoriaiset ja goottipunkkarit ovat tulleet kaikki tutuiksi. Torakoitten seurasta en sen sijaan ole vielä päässyt nauttimaan. Onneksi tämä epäkohta elämässäni korjautui juuri.

Tästä aamuisestä episodista inspiroituneena ryhdyin pohtimaan ihmisen ja luonnon suhdetta. Ihastelemme liikutuksenkyynel silmissä pientä pörröistä kaninpoikasta. Kuuntelemme lintujen liiverrystä parvekkeella aamukahvin ääressä. Maksamme itseme kipeiksi delfiiniristeilyä Välimerellä. Miksi torakat sitten aiheuttavat niin suurta paheksuntaa ja inhoa, luontokappaleita ne ovat siinä missä linnut, delfinit ja kaninpoikasetkin? Eihän niillä ole pehmeää turkkia, eivät ne laula kauniisti tai ole edes kovin älykkäitä. Käyttäytyvätkin röyhkeästi syödessään meidän eväitä, eikä toisten ruokiin ulostaminenkaan nyt kovin poliittisesti korrektilta ole. Mutta niiden sitkeyttä ja selvitymiskykyä voi vain ihailla. Sanotaan, että mikäli ihminen tuhoaa itsensä ydinsodassa, torakat perivät maan.

Pureutuessani syvemmälle torakkojen sielunmaisemaan en löytänyt kuitenkaan mitään, mikä saisi minut solmimaan elämäntuista ystävyysuhdetta niiden kanssa. Mutta oikeutus olemassaololle on sama kaikilla, niin torakoilla kuin meillä puusta pudonneilla apinoillakin. Ihminen vain usein kuvittelee olevansa muiden olevaisten yläpuolella, ja se tapa, jolla kohtelemme luontoa, on väärin; hakkaamme sademetsät hammastikuiksi ja viemme kodin sen asukkailta, saastutamme meret, ja tuhoamme otsonikerrosta minkä ehdimme.

Vaikka torakka muropaketissa ei kovin ilahduta, on se silti huomattavasti pienempi paha kuin kaikki hiilioksidipäästöt ilmaan tupruttava sellutehdas. Ehkä torakoiden mielestä mekään emme ole kovin mieluisia asuinkumppaneita?

Paula Kukkonen
toimitusharjoittelija

Jokainen tsäänsi on mahdollisuus!

Elämänmeno täällä Espanjassa on keikauttanut todellisuudentajuni kerran jos toisenkin hyvin harmaalle alueille. Olo on kuin höyrypäisen käsikirjoittajan keksimällä sivuhahmolla jossain tragikoomisessa draama näytelmässä. Eräänä iltana istun valkoisessa limusiinissa tyhjentämässä minibaaria, toisena löydän itseni seurueesta, joka koostuu marokkolaisista sirkustaiteilijoista. Enkä ole kyllä ainut, joka tähän espanjalaiseen hullunmyllyyn on tipahtanut.

Ystäväni tapasi muutama kuukausi sitten argentiinalaisen miehen. Vaalea suomalainen kaunotar ja tumma tulinen komistus, yhtälö jonka lopputuloksen kaikki osaavatkin jo arvata. Rakkaus roihahti kuin rikkinäinen butaanipullo. Mies lupaa soittaa tytölle hänen syntymäpäivänään. Mitään ei kuitenkaan kuulu. Tyttö itkee kotona. Viikko kuluu ja jokaisen kerran, kun puhelin soi, pieni toivonkipinä syttyy. Tyttö joutuu kuitenkin kerta kerran jälkeen pettymään: Mies on kadonnut kuin tuhka tuuleen. Särkynyttä sydäntä ryhdytään paikkaamaan suklaalla ja punaviinillä. Oluttuoppien heittäminen maahan ja liian kalliiden kenkien ostelu osoittautuvat myös päteviksi keinoiksi unohtaa epäonni rakkauselämässä.

Hän kuitenkin vihdoin törmää erääseen argentiinalaisen ystävänsä ja rohkaistuu kysymään miehen perään. Selviää, että laitton siirtolainen on passitettu vankilaan ja karkoitettu takaisin Argentiinaan. Kuinkas nyt muutenkaan, olisihan se nyt heti pitänyt osata arvata! Seuraavan kerran, kun mies ei soita, täytyy heti ottaa huomioon se realistinen mahdollisuus, että hän istuu vankilassa odottamassa maastakarkoitusta! Tämä lovestory jää kuitenkin vielä toistaiseksi vaille lopullista ratkaisua, sillä pariskunta soittelee edelleen toisilleen ja mies yrittää jo parin kuukauden päästä hoitaa viisuminsa kuntoon ja tulla takaisin Espanjaan. Kohtalon oikku on tietysti se, että juuri niihin aikoihin ystäväni on palattava takaisin Suomeen.

Erästä suomalaista mäkihypyn maailmanmestaria lainatakseni se on ihan fifty-sixty miten käy. Huominen on aina tulevaisuutta, ja tekemätöntä ei saa tekemätömäksi. Eikö olisikin tylsää, jos elämä etenisi valmiin käsikirjoituksen mukaan, ilman yllätyksiä, suuntaan jos toiseenkaan? Matin elämäntapaista tämä on kuitenkin ehkä suurin: Jokainen tsäänsi on mahdollisuus. Paikkansahan se pitää. Elämä on laiffii.